

Elementi ocjenjivanja i kriteriji vrednovanja za predmet Hrvatski jezik u školskoj godini 2018./2019.

Elementi ocjenjivanja:

jezik
književnost
izražavanje

Kriteriji vrednovanja (po elementima):

Književnost

Za odličnu ocjenu

- učenik sve vrste književnih i neknjiževnih tekstova samostalno čita s razumijevanjem i kritički: vlada svim sadržajnim razinama, tj. eksplisitno i implicitno izraženim podatcima (ili većinom njih, u slučaju zahtjevnoga predloška), razlikuje bitno od nebitnoga, a u interpretaciji razlikuje semantičke nijanse, denotativno i konotativno značenje, formalna i sadržajna obilježja te izražava, ako je moguće, autorovu namjeru, odnosno središnju tezu i/ili misao teksta o kojoj argumentirano oblikuje vlastiti stav i mišljenje; učenik samostalno razlikuje činjenice od autorovih stavova i mišljenja (izraženih u tekstu), prepoznaže postupke uvjeravanja čitatelja i, ovisno o tekstu, procjenjuje pouzdanost podataka u tekstu
- učenik samostalno i precizno definira, opisuje i razlikuje književnoteorijske i književnopovijesne pojmove te ih oprimjeruje vlastitim primjerima
- učenik književnoteorijske i književnopovijesne pojmove samostalno primjenjuje u interpretaciji poznatih i nepoznatih (tj. na satu ranije neobrađenih) ulomaka i cjelovitih književnih djela
- učenik pomno izvedene oblike dubinske/stilističke analize teksta povezuje s interpretacijom cjelovitoga djela i djelo argumentirano smješta u književnopovijesni kontekst
- učenik samostalno uspoređuje različite (ranije obrađene i neobrađene) književne predloške te književnoteorijski i književnopovijesno argumentirano iznosi i vlastite analitičke uvide
- učenik se u interpretaciji tekstova oslanja na ranije stečena književnopovijesna znanja: uspoređuje dominantna obilježja različitih književnopovijesnih razdoblja i poetičkih sustava, uspoređuje djela istih ili različitih autora te djela koja pripadaju istomu rodu ili različitim rodovima, žanrovima ili podvrstama općeuporabnih tekstova
- učenik interpretacijske uvide samostalno ili na poticaj povezuje s prethodnim znanjima iz klasičnih jezika, povijesti, filozofije, povijesti likovne umjetnosti, povijesti glazbe i drugih predmeta

Za vrlo dobru ocjenu

- učenik sve vrste književnih i neknjiževnih tekstova samostalno čita s visokim stupnjem razumijevanja, a pojedine i kritički: vlada gotovo svim sadržajnim razinama, razlikuje bitno od nebitnog, a u interpretaciji razlikuje većinu semantičkih nijansi, denotativno i konotativno značenje, formalna i sadržajna obilježja te izražava središnju tezu i/ili misao teksta prema kojoj, uz manje usmjeravanje, argumentirano oblikuje vlastito mišljenje
- učenik najčešće samostalno ili uz manje usmjeravanje u svim vrstama književnih (i neknjiževnih tekstova) razlikuje formalna i sadržajna obilježja te svojim riječima može objasniti odnos formalne i sadržajne razine teksta
- učenik samostalno definira, opisuje i razlikuje književnoteorijske i književnopovijesne pojmove te ih oprimjeruje većinom vlastitim primjerima
- učenik književnoteorijske i književnopovijesne pojmove samostalno ili uz manje usmjeravanje primjenjuje u interpretaciji poznatih i nepoznatih (tj. na satu ranije neobrađenih) ulomaka i cjelovitih književnih djela
- učenik samostalno ili uz manje usmjeravanje može argumentirano objasniti zašto je pojedino (ranije obrađeno djelo) reprezentativno ili zašto nije reprezentativno za književnopovijesno razdoblje, autorovu poetiku ili književnu vrstu/rod kojima pripada
- učenik samostalno uspoređuje obrađene književne predloške i argumentira većinu svojih uvida
- učenik samostalno ili uz manje usmjeravanje prepoznaže različite književne i općekultурне reference (aluzije) u različitim vrstama tekstova, prepoznaže njihov izvor i svojim riječima može objasniti njihova moguća značenja u novome kontekstu (npr. toposi upoznati u književnim djelima koja su dio obveznoga programa i koja su obrađena na nastavi, mitološki likovi, sadržajne i formalne intertekstne veze kojima se upućuje na ranije obrađena djela s popisa obvezatne (kataloške) lektire i sl.)

Za dobru ocjenu

- učenik većinu književnih i neknjiževnih tekstova čita s razumijevanjem, a kad je usmjeren, i kritički: može koherentno prepričati sadržaj teksta svojim riječima i razlikuje bitno od nebitnog te raspoznaže većinu konotativnih značenja (učenik je na temelju konteksta sposoban samostalno, barem otprilike, razumjeti većinu isprva nejasnih dijelova teksta) te tekst može samostalno razdijeliti na sastavne kompozicijske dijelove i izdvojiti glavne teme, teze ili misli iz pojedinih dijelova teksta
- učenik samostalno opisuje formalna obilježja svih vrsta književnih i neknjiževnih tekstova
- učenik izriče definiciju književnoteorijskih i književnopovijesnih pojmove i oprimjeruje ih većinom unaprijed dobivenim primjerima
- učenik samostalno prepoznaže osnovne književnopovijesne i književnoteorijske pojave i pojmove u različitim književnim predlošcima
- učenik svojim riječima može objasniti osnovne razlike među pojedinim književnopovijesnim razdobljima i najznačajnije (kataloške) autore može smjestiti u odgovarajuće razdoblje

- učenik samostalno i argumentirano interpretira ranije obrađene ulomke i cjelovita književna djela (može objasniti zašto je djelo reprezentativno za književnopovjesno razdoblje kojemu pripada, za autorovu poetiku ili književnu vrstu (rod) kojemu pripada; poznaje fabulu, može objasniti odnos fabule i sīzea, poznaje sve glavne i za radnju značajne sporedne likove i njihove odnose, razumije temeljne probleme kojima se djelo bavi; može argumentirano objasniti zašto djelo pripada pojedinoj književnoj vrsti i književnome rodu; u slučaju lirskih tekstova može opisati obilježja strofe, stiha, rime, kompozicije, odnosa rečenice i stiha te razlikuje sve pjesničke slike i dio stilskih figura)

Za dovoljnu ocjenu

- učenik većinu književnih i neknjiževnih tekstova samostalno čita s razumijevanjem: može prepričati sadržaj cjeline ili dijelova teksta svojim riječima, na općenitoj razini može izdvojiti neke od glavnih teza/misli iz teksta, većinom razlikuje bitno od nebitnog i raspoznaje dio konotativnih značenja, a za produbljeno razumijevanje i značenjsko nijansiranje potrebne su mu dodatne smjernice i/ili pomoć nastavnika
- učenik izriče definiciju većine književnoteorijskih i književnopovjesnih pojmoveva i oprimjeruje ih unaprijed dobivenim primjerima
- učenik može nabrojiti i opisati glavna obilježja pojedinih književnopovjesnih pojava (književnoga razdoblja, književnoga pravca, poetike pojedinoga pisca...) i obilježja književnoteorijskih pojmoveva (književnih vrsta i rodova, osnovnih pojmoveva nužnih za analizu proznih, lirskih i dramskih tekstova: vrste pripovjednih postupaka, vrste pripovjedača, vrste karakterizacije; vrste strofa, stihova, rima, pjesničkih slika i figura; vrste odnosa između glavnoga i sporednoga teksta u drami, vrste glavnoga teksta u drami...) i te pojmove može primijeniti samostalno u analizi kraćih obrađenih djela ili kraćih ulomaka iz obrađenih djela ili, u slučaju zahtjevnoga predloška, uz dodatne smjernice i/ili nastavnikovo usmjeravanje
- učenik može prepričati sadržaj svih obveznih (kataloških) lektira (poznaje osnovnu i sporedne fabularne linije, poznaje glavne i sporedne likove te njihove odnose, poznaje osnovna kompozicijska obilježja i može sažeto opisati književnopovjesni značaj autora i djela...)
- učenik može samostalno, koherentno i argumentirano izraziti svoje mišljenje o postupcima i odnosima likova u djelu

Jezik

Za odličnu ocjenu

- učenik precizno definira i opisuje sve obrađene jezikoslovne pojmove, oprimjeruje ih vlastitim primjerima, samostalan je u svim oblicima gramatičke i leksičke analize različitih vrsta zahtjevnijih lingvodidaktičkih predložaka preuzetih iz književnih i neknjiževnih izvora (razlikuje glasovne promjene, razlikuje vrste i oblike riječi, analizira gramatičko ustrojstvo rečenice, prepoznaje vrste surečenica u složenim rečenicama; razlikuje podvrste leksema prema semantičkome, vremenskome, područnome i funkcionalnome kriteriju), s razumijevanjem objašnjava vlastite postupke rješavanja gramatičkih problema te jezikoslovna znanja svjesno i uspješno primjenjuje u vlastitome usmenom i pismenom izražavanju
- učenik poznaje i primjenjuje pravopisnu normu hrvatskoga jezika te, ako je u primjeru moguće, svojim riječima može objasniti zašto se pojedine riječi ili izrazi pišu tako kako se pišu (npr. učenik svojim riječima može objasniti zašto se u konkretnome primjeru dulji/krati refleks glasa jata, kako su nastali glasovi č, Ć, dž, đ, koja glasovna promjena jest ili nije provedena na morfemskoj granici...)
- učenik (ovisno o obrazovnome stupnju) na vlastitim primjerima razlikuje fonološku, morfološku i sintaktičku razinu te može objasniti ovisnost jedinica koje pripadaju pojedinim razinama o preostalim dvjema razinama
- iznimno/nadareni učenik, oslanjajući se na uočavanje analogija i na temelju prethodno stečenih jezičnih znanja, samostalno izvodi zaključke rješavajući jezične probleme (problemske zadatke)

Za vrlo dobru ocjenu

- učenik definira i opisuje sve obrađene jezikoslovne pojmove, većinu oprimjeruje vlastitim primjerima, samostalno ili uz manju pomoć izvodi gramatičke i leksičke analize različitih vrsta zahtjevnijih lingvodidaktičkih predložaka preuzetih iz književnih i neknjiževnih izvora (razlikuje glasovne promjene, razlikuje vrste i oblike riječi, analizira gramatičko ustrojstvo rečenice, prepoznaje vrste surečenica u složenim rečenicama; razlikuje podvrste leksema prema semantičkome, vremenskome, područnome i funkcionalnome kriteriju), s razumijevanjem objašnjava većinu vlastitih postupaka rješavajući gramatičke probleme te jezikoslovna znanja svjesno i, uz manji broj pogrešaka, primjenjuje u vlastitome usmenom i pismenom izražavanju tako da može samostalno objasniti u čemu je pogriješio kad je na pogrešku upozoren
- učenik poznaje i primjenjuje pravopisnu normu hrvatskoga jezika te, ako je u primjeru moguće, svojim riječima može objasniti zašto se pojedine riječi ili izrazi pišu tako kako se pišu (npr. učenik svojim riječima u većini primjera može objasniti zašto se u konkretnome primjeru dulji/krati refleks glasa jata, kako su nastali glasovi č, Ć, dž, đ, koja glasovna promjena jest ili nije provedena na morfemskoj granici...)
- učenik (ovisno o obrazovnom stupnju) na vlastitim ili zadanim primjerima razlikuje fonološku, morfološku i sintaktičku razinu te može objasniti ovisnost jedinica koje pripadaju pojedinim razinama o preostalim dvjema razinama

Za dobru ocjenu

- učenik izriče definicije obrađenih jezikoslovnih pojmova i oprimjeruje ih unaprijed dobivenim primjerima, samostalno izvodi gramatičke i leksičke analize različitih vrsta jednostavnijih lingvodidaktičkih predložaka preuzetih iz književnih i neknjiževnih izvora (razlikuje glasovne promjene, razlikuje vrste i oblike riječi, analizira gramatičko ustrojstvo rečenice, prepozna vrste surečenica u složenim rečenicama; razlikuje podvrste leksema prema semantičkome, vremenskome, područnome i funkcionalnome kriteriju) te jezikoslovna znanja, uz manji broj pogrešaka, primjenjuje u vlastitome usmenom i pismenom izražavanju
- učenik poznaje i primjenjuje pravopisnu normu hrvatskoga jezika te, ako je u primjeru moguće, samostalno ili uz manje navođenje može objasniti zašto se pojedine riječi ili izrazi pišu tako kako se pišu (npr. učenik svojim riječima u većini primjera može objasniti zašto se u konkretnome primjeru dulji/krati refleks glasa jata, kako je su nastali glasovi č, č, dž, đ, koja glasovna promjena jest ili nije provedena na morfemskoj granici...)
- učenik (ovisno o obrazovnom stupnju) na zadanim primjerima razlikuje fonološku, morfološku i sintaktičku razinu

Za dovoljnu ocjenu

- učenik izriče definicije obrađenih jezikoslovnih pojmova i oprimjeruje ih unaprijed dobivenim primjerima, samostalno ili uz manje navođenje izvodi gramatičke i leksičke analize različitih vrsta jednostavnijih lingvodidaktičkih predložaka preuzetih iz književnih i neknjiževnih izvora (razlikuje glasovne promjene, razlikuje vrste i oblike riječi, analizira gramatičko ustrojstvo rečenice, prepozna vrste surečenica u složenim rečenicama; razlikuje podvrste leksema prema semantičkome, vremenskome, područnome i funkcionalnome kriteriju) te jezikoslovna znanja, uz manji broj pogrešaka, primjenjuje u vlastitome usmenom i pismenom izražavanju
- učenik poznaje i primjenjuje pravopisnu normu hrvatskoga jezika te, ako je u primjeru moguće, uz manje navođenje može objasniti zašto se pojedine riječi ili izrazi pišu tako kako se pišu (npr. učenik svojim riječima u većini primjera može objasniti zašto se u konkretnome primjeru dulji/krati refleks glasa jata, kako je su nastali glasovi č, č, dž, đ, koja glasovna promjena jest ili nije provedena na morfemskoj granici...)
- učenik (ovisno o obrazovnome stupnju) nabraja obilježja fonološke, morfološke i sintaktičke razine i obilježja pripadajućih jezičnih jedinica

Vrednovanje usmenoga i pismenoga izražavanja (okvirne smjernice)

Za odličnu ocjenu

- učenik se jasno i precizno izražava
- učenik oblikuje logične, smislene i koherentne rečenice, ulomke i tekstove
- učenik se izražava bez pravopisnih, pravogovornih i gramatičkih pogrešaka, odnosno takve se pogreške javljaju samo u riječima kojima se rjeđe koristimo ili se odnose na još neobrađene dijelove gradiva iz jezika (primjerice, pogreške povezane s određenim i neodređenim oblikom pridjeva u prvome razredu ili pogreške vezane uz sročnost sintagmi u drugome razredu itd.)
- učenik ima bogat rječnik i pokazuje nijansiranu uporabu leksika

Za vrlo dobru ocjenu

- učenik se uglavnom jasno, precizno i koherentno izražava u pismenome i usmenome obliku
- učenik odstupa od pravopisne norme gotovo isključivo u riječima kojima se rjeđe koristimo

Za dobru ocjenu

- učenik se izražava jasno, ali se povremeno javljaju i rečenice koje gramatički nisu točno oblikovane ili nisu semantički koherentne i jasno povezane s ostatkom teksta
- učenik odstupa od pravopisne norme tako da čini nekoliko većih jezičnih pogrešaka (u riječima kojima se češće koristimo)
- učenik se koristi ograničenim leksikom (ponavljam se isti ili slični izrazi i konstrukcije)

Za dovoljnu ocjenu

- učenik oblikuje manji broj nejasnih, gramatički netočnih ili nekoherentnih rečenica
- učenik griješi i u pisanju riječi kojima se često koristimo i koje često susrećemo u različitim općeuporabnim tekstovima (tolerira se samo manji broj ovakvih pogrešaka, tj. za dovoljnu ocjenu dvije do tri takve greške u školskim zadaćama nakon prvoga razreda)
- sadržaj pismenoga rada usklađen je sa zadanim temom i/ili smjernicama izlaganje

Napomena: smjernice za formativno vrednovanje uključene su u inačicu Elemenata i kriterija vrednovanja objavljenu u *Godišnjemu planu i programu rada Klasične gimnazije u Zagrebu za šk. god. 2018./2019.*

Kad se vrednuju školska zadaća ili školski eseji (u obliku interpretativnoga eseja, raspravljačkoga eseja ili usporedbene raščlambe), uz sve navedene kriterije potrebno je obratiti pozornost i na stupanj razumijevanja teme, na sposobnost povezivanja činjenica i osobnoga stava prema temi te na logičan slijed izlaganja (bez ponavljanja misli i semantički praznih rečenica). Potrebno je, dakle, zadovoljiti formalne i sadržajne zahtjeve zadatka te oblikovati smislen i koherentan tekst koji ne odstupa (ili, s obzirom na obrazovni stupanj, u najmanjoj mogućnoj mjeri odstupa) od pravopisne, gramatičke (fonološke, morfološke, sintaktičke) i leksičke norme hrvatskoga standardnog jezika.

Članovi Stručnoga vijeća oblikovali su i poseban sustav elemenata kojim se mogu bodovati i na temelju kojih se mogu ispravljati školski eseji koji sadrže polazni tekst i smjernice. Prema takvome sustavu poznавање i razumijevanje zadanoga predloška, koje se sastoji od triju komponenti, vrijedi ukupno 18 bodova, povezanost teksta, koja se također sastoji od triju komponenti, vrijedi ukupno 6 bodova, a uporaba hrvatskoga standardnog jezika, koja se sastoji od pravopisne i gramatičke komponente, vrijedi ukupno 8 bodova tako da maksimalan broj bodova iznosi 32 boda. Vrednuje li se učenički eseji prema opisanim komponentama, nastavnik unaprijed razrađuje bodovanje komponenti uz konkretan esejski zadatak, a ocjena se izvodi na temelju ostvarenih bodova i u skladu sa skalom koju je jednoglasno prihvatio Stručno vijeće (za dovoljnu ocjenu uvijek je potrebno prikupiti najmanje 50 % ukupnoga broja bodova). Školske se zadaće mogu, ali ne moraju vrednovati pomoću opisanoga sustava bodovanja, no sustav se uvijek primjenjuje ako je odlučeno da će pismena provjera na popravnome, razrednome ili komisijskome ispitu imati formu školskoga eseja.

Skala vrednovanja pismenih provjera:

- od 50 do 59 % – dovoljan (2)
- od 60 do 79 % – dobar (3)
- od 80 do 89 % – vrlo dobar (4)
- od 90 % – odličan (5).

Iznimno, procijeni li da je zbog osobitosti pojedine pismene provjere ili razrednoga odjela potrebno, nastavnik u konzultaciji s ostalim članovima Stručnoga vijeća prag za ocjenu dovoljan može postaviti i ispod ili iznad 50 %.

Ako učenik iz pismene provjere dobije negativnu ocjenu, ispravlja je pismenom provjerom (ispravkom) u terminu, tj. na školskome satu, koji je unaprijed dogovorio s nastavnikom. Broj ispravaka pojedine provjere utvrđuje svaki nastavnik pojedinačno.

Učeniku na kraju nastavne godine ne može biti zaključena pozitivna ocjena ako je jedan od elemenata negativno ocijenjen.

Popravni, razredni i komisijski ispit sastoje se od pismene provjere i usmenoga dijela ispita. Pismena provjera može biti, ovisno o odluci Stručnoga vijeća, oblikovana kao školski esej s razrađenim bodovanjem ili kao ispit.

Članovi Stručnoga vijeća profesora hrvatskoga jezika u šk. god. 2018./2019.:

Dario Budimir, prof. savjetnik

Alma Cacan, mag. educ.

Ivana Črnelč, prof.

Igor Medić, mag. educ.

Alen Orlić, mag. educ., voditelj Stručnoga vijeća profesora hrvatskoga jezika

mr. sc. Andjela Vukasović Korunda, prof. mentor